

Libe r

mini enim me habere memoriā et intelligētiā et voluntatē. et intelligo me intelligere et velle atque meminisse: et volo me velle. et meminisse et intelligere. totāque meā memoriā et intelligētiā et voluntatē simul memini. **Q**uod enim memorie mee non memini: non est in memoria mea. **N**ihil autem tam in memoria: quam ipsa memoria est. **T**otā igitur memini. **N**ec quicquid intelligo intelligere me scio: et scio me velle quicquid volo. **Q**uicquid autem scio memini. **T**otāque igitur intelligētiā. totāque voluntatē meā memini. **S**icut cum hec tria intelligo. tota simul intelligo. **N**ec enim quicquid intelligibiliū non intelligo nisi quod ignoro. **Q**uod autem ignoro: nec memini nec volo. **Q**uicquid itaque intelligibiliū non intelligo: sequentem etiam non memini nec volo. **Q**uicquid autem intelligibiliū memini et volo: sequenter intelligo. **V**oluntas etiam mea totā intelligentiā totāque memoriā meam capit dum toto vtor quod intelligo et memini. **Q**uapropter quoniam inuicem a singulis et tota omnia capiunt: equalia sunt tota singula totis singulis: et tota singula simul omnibus totis. et hec tria vni: vna vita: vna mens vna essentia.

De querenda imagine trinitatis etiam in his que aia ex corpis sensib' accipit. La. XII.

Am ne igitur ascendendū est qualibuscūque intentionis viribus ad illaz summā et altissimā essentia: cuius impar imago est humana mens sicut imago: an ad huc eadē tria distinctius declaranda sunt in aia pilla que extrinsecus sensu corpis capimus: vbi tpaliter impm it rex corporeaz noticia. **N**ec tētem quippe ipsam in memoria et intelligētia et voluntate suimet ipsius talē repiebamus: vt quoniam ipse nosse semper seipam velle apprehendebat simul etiam sp sui meminisse: semper seipam intelligē et amare apprehenderet: quis non semper se cogitare discretā ab eis que non sunt quod ipsa est ac hoc difficile in ea dinoscitur memoria sui et intelligentia sui. **Q**uasi enim non sint h duo: sed vni duobus vocabulis appelleret: sic apparet in ea re vbi valde ista cōiuncta sunt: et aliud alio nullo pcedit tpe: amorque ipse non ita scitur esse: cum non prodit indigētia: quoniam non semper presto est quod amat. **Q**uapropter etiam tardioribus dilucescere hec pnt duz ea tractant: que ad animū tempe accedūt: et que il tpaliter accidunt cuz meminit quod antea non meminerat: et cum videt quod antea non videbat: et tū amat quod antea non amabat. **D**ed aliō hec tractatio iam poscit exordium: ppter huius libelli modum.

Explicit libe r decimus.

Incipiunt capitula libri vndecimi.

- i** De imagine trinitatis etiam in eo quod imago dei non est: id est in homine exterioriore querēda.
- ii** De visibili et vidente atque visione.
- iii** De memoria qua visor imago retinet et intentione aie que in vtriusque occurrit.
- iiii** De imaginibus quas cogitationis actus intuctur in phantasia quam memoria concepit.
- v** De cogitationibus innoxijs et de his que ab actus recordationis abigende sunt.
- vi** De fine voluntatis que cognoscit an recta: an praua cupimus.
- vii** De ea trinitate que iam non ex corpore neque ex corpis sensu: sed de memoria nascitur cogitantis.
- viii** De multiplicationibus trinitatum que ex recordatione pariuntur.
- ix** Quod in quolibet genere trinitatum voluntas nec parens inueniat esse nec ples.
- x** Quod facile sit cogitari sibi eas species que non vidit ex earum recordatione que vidit.
- xi** De mensura et numero et pondere que similitudo sit in memoria et visione et voluntate.

Incipit liber vndecimus.

De imagine trinitatis etiam in eo quod imago dei non est: id est in homine exterioriore querenda.

Capitulum I.

Namini dubium est sicut interiorē hoīem intelligētia: sic exteriorē sensu corpis peditū. **V**itamur igitur si possumus in hoc que exterioriore indagare qualecūque vestigiū trinitatis: non quod ipse corde nō sit imago dei. **M**anifesta est quippe apostolica sententia: que interiorē hoīem renouari dei agnitione declarat sicut imaginē eius que creauit eū. cum et alio loco dicat. **E**t si exterior: hō noster corrūpit. sed interior renouat de die in diē. **I**n hoc ergo que corrūpit. queramus que admodum possumus quandā trinitatis effigie. et si nō expressiorē. tñ fortassis ad dinoscendū faciorē. **N**ec enim frustra. et iste hō dicit: nisi quod inest ei nonnulla interioris similitudo. et illo ipso ordine cōditionis nostre quomortales atque carnales effecti sumus: facilius et quasi familiarius visibilia que intelligibilia tractamus. **C**um ista sint exterioris. illa interioris. et ista sensu corpis sentiamus. illa mente intelligam. nosque ipsi animi non sensibiles simus id est corpora. sed intelligibiles: quoniam vita sumus

Colo. 3.

2. Cori. 4.

tñ vt dixi tanta facta est in corpibus p̄suetudo
 ⁊ ita in hec miro mō relabēs foras se n̄sa pie-
 cit int̄tio: vt cū ab incerto corp̄m ablata fue-
 rit vt in sp̄m m̄to certiore ac stabiliore cog-
 nitione figat̄: refugiat ad ista: ⁊ ibi appetat req̄
 em vñ traxit infirmitatē. **C**ui⁹ egritudini cō-
 gruendū est: vt si qñ interiora spiritalia accō-
 modati⁹ distinguere atq; facili⁹ insinuare co-
 namur: de corp̄ palibus exteriorib⁹ similitudinū
 documēta capiamus. **S**ensu igit̄ corp̄is exte-
 rior: hō p̄ditus sentit corp̄a: ⁊ iste sensus qd̄ fa-
 cile aduertitur quin quipertitus est: vidēdo:
 audiendo: olfaciēdo: gustādo: tangēdo. **S**z
 multū est ⁊ non necessariū vt omnes hos qñ
 q; sensus id qd̄ querimus interrogem⁹. **Q**d
 em nobis vnus eorū renūciat: etiam in ceteris
 valz. **S**tacq; potissimū testimonio vtamur
 oculorū. **I**sem sensus corp̄is maxime excellit
 ⁊ est visioni mentis p̄ sui generis diuersitate
 vicinior.

De visibili ⁊ vidente atq; visioe. **L**a. II.

Cum igitur aliquod corpus videm⁹
 hec tria qd̄ facillimū est consideran-
 da sunt ⁊ dinoscēda. **P**rimo ipsa res
 quā videmus siue lapidem siue aliquam flam-
 mam siue quid aliud qd̄ videri oculis potest.
 quod vtiq; iam esse poterat: ⁊ anteq̄ videre-
 tur. **D**einde visio que non erat p̄usq; rem illā
 obiectam sensui sentiremus. **T**ertio qd̄ in ea
 re que videtur q̄diu videtur sensum detinet
 oculorū: id animi intentio. **I**n his igitur trib⁹
 non solum est manifesta distinctio: sed etiam
 discreta natura. **P**rimum quippe illud corp⁹
 visibile longe alterius nature q̄ sensus oculo-
 rum quo sibi et incidente fit visio. **I**psaq; vi-
 sio quid aliud q̄ sensus ex ea re que sentit in-
 format⁹ apparet. **Q**uis re visibili detracta nul-
 la sit: nec vlla omnino esse possit talis visio: si
 corpus non sit quod videri queat. **N**ullo mo-
 do tamen eiusdem substantie est corpus quo
 formatur sensus oculorū: cum idez corpus vi-
 detur: ⁊ ipsa forma que ab eodem imprimi⁹ sen-
 sui que visio vocatur. **C**orpus em̄ visum i sua
 natura sepabile est. **S**ensus aut̄ qui iam erat
 in animante: etiam p̄usq; videret qd̄ vidē pos-
 set: cū in aliquid visibile incurreret: vel visio
 que fit in sensu ex visibili corp̄e cū iam cōiun-
 ctum est ⁊ videt̄. **S**ensus ergo vel visio: i-
 sensus nō formatus extrinsecus: vel sensus for-
 matus extrinsec⁹: ad animantis naturā p̄tinet
 oīno aliā q̄ ē illud corpus qd̄ vidēdo sentim⁹
 quo sensus nō ita format⁹ vt sensus sit: s̄ vt vi-
 sio sit. **N**am sensus ⁊ ante obiectū rei visibilis
 nisi esset in nobis nō distarem⁹ a cecis: dum

nihil videmus: siue i tenebris: siue clausis lu-
 minib⁹. **H**oc aut̄ distam⁹: qd̄ nobis inest ⁊ nō
 videntibus quo videre possim⁹ q̄ sensus vo-
 cat̄: illis vō non inest. **I**tec aliunde nisi q̄ eo
 carent: ceci appellant̄. **I**tec illa animi int̄tio
 que in ea re quā videmus sensum tenet atq;
 vtrūq; coniungit: non tñ ab ea re visibili natu-
 ra differt: qñ quidē iste anim⁹ illud corpus est
 sed ab ip̄o q̄ sensu atq; visione qñ solius ani-
 mi est hec intentio. **S**ensus aut̄ oculorū nō ob-
 aliud sensus corp̄is d̄: nisi qz ⁊ ipsi oculi mem-
 bra sunt corp̄is: **E**t q̄uis nō sentiant corpus
 exanime: aīa tñ cōmixta corp̄i p̄ instrumentū
 sentit corp̄oreū: ⁊ idē instrumentū sensus vo-
 catur. **Q**ui etiā passione corp̄is cuz quisq; ex-
 cecat̄ intercept⁹ extinguit̄: cum idez maneat
 anim⁹: ⁊ eius intentio luminib⁹ amissis: cum
 non habet quidē sensum corp̄is que videndo
 extrinsec⁹ corp̄i adiūgat̄: atq; in eo viso figat
 aspectū: visu tñ ip̄o iudicet se adempto corpo-
 ris sensu: nec p̄ire potuisse: nec minui. **M**a-
 net em̄ quidā vidēdi appetit⁹ integer: siue id
 possit fieri: siue non possit. **H**ec igit̄ tria: corp⁹
 qd̄ videt̄: ⁊ ipsa visio: ⁊ que vtrūq; coniungit
 int̄tio: manifesta sunt ad dinoscendū: nō so-
 luz p̄pter pp̄ria singulorū: verū etiā p̄pter dif-
 ferentiā naturarū. **A**tq; in his cum sensus nō
 p̄cedat ex corp̄e illo quod videt̄: sed ex corp̄e
 sentiētis animantis: cui aīa suo quodaz miro
 mō cōtemp̄at̄: tñ ex corp̄e quod videt̄ gignit̄
 visio: i- sensus ip̄e format̄: vt iam nō tñ sensus
 q̄ etiā in tenebris esse integer p̄t: dum est in
 columitas oculorū: sed etiā sensus informat⁹
 sit: q̄ visio vocat̄. **S**ignit̄ q̄ ex re visibili visio: s̄
 nō ex sola: nisi assit ⁊ vidēs. **Q**uocirca ex visi-
 bili ⁊ vidēte gignit̄ visio: ita sane vt ex viden-
 te sit sensus oculorū: ⁊ aspiciētis atq; intuen-
 tis intentio. **I**lla tñ informatio sensus: que vi-
 sio dicit̄ a solo imprimat̄ corp̄e qd̄ videt̄: i- a re
 aliqua visibili: q̄ detracta: nulla remanet for-
 ma que inerat sensui dū adesset illud qd̄ vide-
 bat̄. **S**ensus tñ ip̄e remanet q̄ erat ⁊ p̄iusq; ali-
 qd̄ sentiret̄: velut in aqua vestigiū tādū est:
 donec ip̄m corpus qd̄ imprimi⁹ inest: quo ab-
 lato nullū erit: cū remaneat aqua que erat: ⁊
 anteq̄ illā formā corp̄is capet. **I**deoz nō pos-
 sumus quidē dicere q̄ sensum gignat̄ res visi-
 bilis: gignit̄ tñ formā velut similitudinē suam
 que fit in sensu: cum aliqd̄ videndo sentimus
Sed corp̄is formā qd̄ videmus: ⁊ formā q̄ ab
 illa in sensu videntis fit p̄ eundē sensum non
 discernim⁹: qñ tanta coniunctio est: vt non pa-
 teat discernendi locus. **S**ed rōne colligimus
 nequa q̄ nos potuisse sentire: nisi fieret in sen-

Libe

su nostro aliqua similitudo conspecti corpis. Neq; em̄ cū anulus cere imp̄mit̄: iō nulla imago facta est qz nō discernit̄: nisi cū fuerit separata. Sed qm̄ post cerā separatā manet qd̄ factus est vt videri possit: p̄pterea facile psuadetur q̄ inerat iam cere forma imp̄ssa ex anulo: t̄ añ q̄ ab illa separet̄. Si aut̄ liquido humori ad iūgeret̄ anul̄: eo detracto nihil imaginis appareret. Nec iō tñ discernē rō non deberet: fuisse in illo humore añq̄ detrahere t̄: anuli formam factā ex anulo q̄ distinguēda ē ab ea forma que in anulo est vñ ista facta est: q̄ detracto anulo nō erit: q̄uis illa i anulo maneat vñ ista facta est. Sic sensus oculoz nō iō non habet imaginē corpis qd̄ videtur q̄ diu videtur qz eo detracto nō remanet. Ac p̄ hoc tardiorib⁹ ingenijs difficillime psuaderi pōt formari in sensu nostro imaginē rei visibilis cū eam videmus t̄ eandē formā esse visionē. Sed qui forte aduerterit qd̄ cōmemorabo: non ita in hac inquisitione laborabit: plerūq; cū diu scule attēderimus queq; luminaria: t̄ inde oculos clauerimus: quasi x̄sant̄ in cōspectu quidem lucidi colores varie sese cōmutantes: t̄ minus minusq; fulgētes donec oino desistant. Quas intelligēdū est reliquias esse forme illius q̄ facta erat in sensu: cū corpus lucidū videretur paulatimq; t̄ quodā mō gradatim deficiendo variari. Nam t̄ insertaz fenestrarū cancelli: si eos forte intuebamur: sepe in illis apparere coloribus vt manifestū sit hāc affectionem n̄o sensui ex ea re que videbat̄ impressam. Erat ḡ etiam cū viderem⁹ t̄ illa erat clarior t̄ exp̄ssior: sed multū p̄iuncta cū specie rei eius que cernebat̄ vt discerni oino nō posset t̄ ip̄a erat visio. Quinetiā cū lucerne flammula mō quodā diuaricatis radijs oculoz q̄si geminas: due visiones sunt: cum sit res vna q̄ videt̄. Sigillatim q̄ppe afficiunt̄ idem radij de oculo suo quiq; emicātes: dum non sinunt̄ i illud corpus intuendū pariter cōiuncteq; concurrere vt vnus fiat ex vtroq; cōtuit⁹. Et iō si vnū oculum clauerimus nō geminū ignē: s̄ si cuti est vnū videbimus. Cur aut̄ sinistro clauso illa species desinet videri que ad dextrum erat: vicissimq; dextro clauso illa intermorif que ad sinistrum erat: t̄ longū est t̄ rei presentinon necessariū mō querere atq; differere. Q̄ em̄ ad susceptā q̄dem satis est: nisi fieret i sensu nostro quedam imago simillima rei et⁹ quam cernimus: non fm̄ oculoz numex flāme species geminaret̄: eum quidem cernendū modus adhibitus fuerit: qui possit concurrere sum separare radioz. Ex vno quippe oculo q̄

libet modo deducto aut impresso aut intor: to si alter clausus ē dupliciter videri aliquid qd̄ sit vnū nullo pacto potest. Que cum ita sint tria hec q̄uis diuersa natura quemadmodum in quandam vnitatem cōtemperant̄ meminermus: id est species corporis que videtur t̄ impressa eius imago sensui qd̄ est visio: sens⁹ format⁹ t̄ voluntas animi que rei sensibili sensum admouet: in eoz ip̄az visionē tenet. Horum primum: id est res ip̄a visibilis non pertinet ad animantis naturam: nisi cū corpus nostrum cernimus. Alterum autem ita pertinet vt t̄ in corpe fiat: t̄ p̄ corpus in anima: fit enim in sensu qui neq; sine corpore ē: neq; sine animo. Tertium vero solus anime est: quia voluntas est. Sum igitur horum trium tam diuersę substantię sint: tamen in tantam coeunt vnitatem: vt duo priora vix intercedente iudice ratione discerni valeāt: spēs videlicet corpis qd̄ videt̄: t̄ imago ei⁹ q̄ fit in sensu: id est visio. Voluntas aut̄ tantā vim habet copulandi hec duo: vt t̄ sensum formatū admoueat ei rei q̄ cernit̄: t̄ in ea formatū teneat. Et si tā violēta est vt possit vocari amor: aut cupiditas: aut libido: etiā ceterum corpus animātis vehementer afficit. Et vbi non resistit pigrior duriorq; materies: in similit̄ spēm coloremq; cōmutat licet videre corpusculū chameleontis: ad colores quos videt facillima cōuersione variari. Alioz aut̄ animalū quia non est ad conuersionem facilis corpulentia: fetus plerūq; p̄dūt libidines matrum cum quid magna delectōe conspexerit. Q̄ em̄ teneriora atq; vt ita dixerim: formabiliora sunt p̄mordia seminū: tā efficaciter t̄ capaciter sequunt̄ intentionē materne anime: t̄ que in ea facta est phantasiā p̄ corpus qd̄ cupide aspexit. Sunt exempla q̄ copiose commemorari possunt: sed vnū sufficit de fidelissimis libris: quo d̄ fecit Job. vt oues t̄ capre varios coloribus parerent supponendo eis varia virgulta in cannalibus a quarum: que potantes intuerentur eo tempore quo conceperant. Sed anima rationalis deformiter viuūt: cum fm̄ trinitatem exterioris hominis viuūt: id est cum ea que forinsecus sensum corporis format: non laudabilem voluntatem qua hec ad vtile aliquid referat: sed turpem cupiditatem qua his inhescat accommodat.

De memoria q̄ visoz imago retinet̄: t̄ itēti one aie q̄ i vtrūq; currit. Ca. III. q̄ Via etiā detracta specie corpis que corporaliter sentiebat̄: remanet i memoria similitudo eius quo rursus voluntas

Se. li. 30.

conuertat acie vt inde forme intrinsec^o: sicut ex corpe obiecto sensibili sensus extrinsecus formabat. **A**tq; ita sit illa trinitas ex memoria et interna visione: et que vtrunq; copulat voluntate: que tria cum in vno cogunt: ab ipso coactu cogitatio dicitur. **N**ec iam in his tribus diuersa sibi est. **N**eq; enim aut corpus illud sensibile ibi est quod omnino discretum est ab animantis natura: aut sensus corporis ibi format vt fiat visio: aut ipsa voluntas id agit vt formandum sensu sensibili corpori ad moueat eoque formatum detineat. **S**ed per illa specie corporis que videbat extrinsec^o succedit memoria retinens illam speciem quam per corporis sensum continebat anima: proque illa visione que foris erat cum sensus ex corpe visibilis formaret: succedit interius similis visio: cum ex eo quod memoria tenet: format acies animi absentia corpora cogitant. **V**oluntasque ipsa quod foris corpori obiecto formandum sensum ad mouebat: formatumque iungebat: sic acie recordantis animi peruertit ad memoriam: vt ex eo quod illa retinuit ista format: et sic in cogitatione similis visio. **S**icut autem ratione discernebat species visibilis qua sensus corporis formabat: et eius similitudo que fiebat in sensu formato vt esset visio: alioquin ita erant coniuncte: vt omnino vna eademque puraret: sic illa phantasia cum animo cogitat specie visibilis corporis: cum per se ex corporis similitudine: quam memoria tenet: et ea que inde format in acie recordantis animi: tamen sic vna et singularis apparet: vt duo quedam esse non inueniant nisi iudicante ratione: qua intelligimus aliud esse illud quod in memoria manet: etiam cum aliunde cogitamus et aliud fieri cum recordamur. **I**n ad memoriam redimus: et illic inuenimus eandem speciem. **Q**ue si iam ibi non esset: ita oblitos nos esse diceremus vt omnino recolere non possemus. **S**i autem acies recordantis non formaret ex ea re que erat in memoria nullo modo fieret visio cogitantis. **S**ed vtriusque coniunctio. **I** eius quam memoria tenet: et eius que inde exprimit: vt format acies recordantis: que simillime sunt: veluti vna facit apparere. **S**um autem cogitantis acies auersa inde fuerit: atque id quod in memoria cernebat destitit intueri: nihil forme que impressa erat in eadem acie remanebit. **I**taque inde formabit: que rursus pura fuerit: vt alia cogitatio fiat. **M**anet tamen illud quod reliquit in memoria: quo rursus cum id recordamur peruertat et peruersa format atque vnum cum eo fiat vnde formatur.

De imaginibus quas cogitationis acies intuet in phantasia quam memoria percipit. **C**a. III

Voluntas vero illa que hac atque illac fert et refert acie formatam coniun-

gitque formatam. **S**i ad interiorē phantasiā tora fluxerit: atque a presentia corporum que circumiacet sensibus atque ab ipsis sensibus corporis: animi aciem omnino auerterit: atque ad eam que interius cernit imaginem pernitē conuerterit: tamen offendit similitudo speciei corporalis expressa ex memoria: vt nec ipsa ratio discernere sinat: vtque foris corpus ipsum videat: an intus tale aliquid cogitet. **M**aximè interdum homines nimia cogitatione rerum visibilium vel illecti vel territi: etiam eiusmodi repete voces ediderunt: quasi reuera in medijs talibus actionibus siue passionibus versarentur. **E**t memini me a quodam audisse quod tamen expressas et quasi solidam speciem femine corporis in cogitando carne soleret: vt eise quasi misceri sentiens: etiam genitalibus fluere. **T**amen habet virum animam in corpore suo: et tamen valet ad indumentum qualitatem vertendam atque mirandam quod homo afficiat indutus que coheret indumento suo. **E**x eodem genere affectionis etiam illud est quod in somnis per imagines illudimur. **S**ed plurimum differt vtriusque sensibus corporis: sicuti sunt dormientium aut ab interiori copage turbatis: sicuti sunt furentium: aut alio quodam modo alienatis: sicuti diuinantium vel prophetantium: animi intentio quadam necessitate incurrat in eas que occurrunt imagines siue ex memoria: siue alia aliquid occulta vt per quasdam spirituales mixturas sicuti spiritualis sibi: an sic sanis ac vigilantibus interdum pertingit: vt cogitatione occupata voluntas se auertat a sensibus atque ita format animi aciem varijs imaginibus sensibiliū rerum: tanquam ipsa sensibilia sentiantur. **N**on tamen autem cum appetendo in talia voluntas intendit: sunt iste impressiones imaginum: sed etiam cum deuitandi et cauendi causa rapit animum in ea pertrahenda que fugiat. **S**ed non solum cupiendo: sed metuendo inferit vel sensus ipsis sensibilibus vel acies animi formanda imaginibus sensibilibus. **I**taque aut metus aut cupiditas: quanto vehemētior fuerit: tanto expressius format acies: siue sentiētis ex corpe quod in loco adiacet: siue cogitantis ex imagine corporis: que memoria continet. **Q**uod ergo est ad corporis sensum aliquid corpus in loco: sicut est ad animi aciem similitudo corporis in memoria. **E**t quod est aspiciētis visio: ad eam speciem corporis ex qua sensus format: hoc est visio cogitantis ad imaginem corporis in memoria constituta: ex qua format acies animi. **E**t quod est intentio voluntatis ad corpus visum: visionemque copulanda: vt fiat ibi quedam vnitatis trium: quibus eorum sit diuersa natura: hoc est eadem voluntatis intentio ad copulandam imaginem corporis que est in memoria: et visionem cogitantis. **I** formatam quam cepit acies animi rediens

Libet

ad memoriã vt fiat: 7 hic quedã vnitas ex tribus nõ iaz nature diuerſitate discretis. ſ. vnus cuius dẽq; ſubſtãtie: q; hoc totũ intus eſt: et totũ vnũ animus. Sicut autẽ cum forma 7 ſpecies corpis interierit: non põt ad eã volũtas ſenſum reuocare cernẽtis. Ita cũ imago quã memoria gerit obliuione deleta eſt: nõ erit q; animi acie formandã voluntas recordando reſtorqueat.

De cogitationib; innoxijz 7 de his que ab acie recordatõis abigende ſunt. **Ma. V.**

Ed q; pualet animũ non ſolũ oblita veruẽtia non ſenſa nec expta pfin gere ea que nõ exciderũt augendo: minuẽdo: cõmutãdo: 7 p arbitrio cõponẽdo ſepe imaginãt quãſi ita aliq; ſit: qd; aut ſcit: ſi ita eſſe: aut neſcit ita eſſe. In quo genere ca uendũ eſt: ne aut mentiat; vt decipiat aut opi neſ; vt decipiat. Quib; duob; malis euitatis nihil ei obſũt imaginata phãtaſmata: ſic nihil obſũt expta ſenſibilia: 7 rerẽta mẽozĩ: ſi neq; cupide appetant ſi iuuãt: neq; turpiſ; fugiant: ſi offendãt. Nũ autẽ in his volũtas relictis meliorib; auida volutat; imda ſit: atq; ita 7 cũ aſ; ſũt pncioſe: 7 cũ abſũt pncioſi cogitãt. Male itaq; viuũt: 7 dõmũt ſm trinitatẽ hoĩs exteriori; q; 7 illã trinitatẽ: q; lz iteri; imagieſ; exterioria tñ imaginãt ſenſibiliũ corpaliũ q; vtẽ doz; cauſa pepit. Nullus em̄ eis vti poſſet etiam bene: niſi ſenſaz; rez; imagines memoria tenerent. Et niſi p; maxima volũtatis in ſuperiorib; atq; interiorib; habitet: eaq; ipã q; cõmodãt ſiue foris corpib; ſiue int; imaginibus coz; niſi q; q; in eis capit ad meliorẽ veriorẽq; vitã referat: atq; in eo ſine cui; intuitu hãgẽda iudicat acq; ſcat quid aliud facimus niſi qd; nos apl's facere phibet dicẽs: Nolite pformari huic ſeclo: quã propter nõ eſt iſta trinitas imago dei. Ex vltima q; pte. i. corpea creatura qua ſupior; eſt aia: in ipã aia ſit p ſenſuz; coz; niſi tamẽ eſt oĩno diſſimilis. Quid em̄ non p ſuo genere ac pro ſuo modulo habet ſimilitudinem dei: quando quidem deus fecit oĩa bona valde: nõ ob aliud niſi quia ipſe ſumme bonus eſt. In quantuz; ergo bonũ eſt quicquid eſt intantum ſcz; q; uis longe diſtãtem: habet tamen nonnullam ſimilitudinem ſummi boni: 7 ſi naturalem vtiq; rectã 7 ordinatã: ſi autẽ vitioſam: vtiq; turpem atq; puerſam. Nam 7 anime in ipſis peccatis ſuis: non niſi quandã ſimilitudinem dei: ſuperba 7 prepoſtera 7 (vt ita dicam) ſerulli libertate ſectantur. Ita nec primis parentib; noſtris perſuaderi peccatum poſſet: niſi dicere-

Roz. 12.

Ecc. 39.

tur. Eritis ſicut dũ Non ſane oẽ quod in creaturis aliquo modo ſimile eſt deo: etiam eius imago dicenda eſt: ſed illa ſola: qua ſuperior ipſe ſolus eſt. Ea quippe de illo proſus exprimitur inter quam 7 ipſuz; nulla interiecta natura eſt. Viſionis igitur illius: id eſt forme q; ſit in ſenſu cernentis quãſi parens eſt forma coz; niſi ex qua ſit. Sed parens illa nõ vera: vnde nec iſta vera proles eſt. Neq; enim omnino inde gignitur: quoniam aliud adhibetur coz; niſi: vt ex illo formetur. id eſt ſenſus videntis. Quocirca id amare: alienari eſt. Ita q; voluntas que vtrunq; coniungit quãſi parentem 7 quãſi prolem: magis ſpiritualis eſt q; vtrũlibet illoz; niſi. Nam coz; niſi illud quod cernitur omnino ſpiritale non eſt. Viſio xõ q; ſit in ſenſu habz; admixtũ aliquid ſpiritale: quia ſine anima fieri non põt. Sed nõ totũ ita eſt: qm̄ ille qui formatur coz; niſi ſenſus eſt. Voluntas vero q; vtrunq; cõiungit: magis vt dixi ſpiritualis agnoſcit: 7 ideo tanq; perſonam ſpiritus inſinuare incipit in illa trinitate. Sz; magis pertinet ad ſenſuz; formatũ q; ad illud coz; niſi vnde format. Senſus enim animantis 7 voluntas anime eſt: non lapidis: aut alius cuius coz; niſi qd; videtur. Non ergo ab illo quãſi parente pcedit. Sed nec ab iſta quãſi ple: hoc eſt viſiõ ac forma q; in ſenſu eſt. Prius em̄ q; viſio fieret: iam erat voluntas: que formandũ ſenſum cernendo coz; niſi admouit: ſed nõ dũ erat placituz;. Quõ em̄ placeret qd; nondũ erat viſum? Placitũ autẽ quietã volũtas eſt. Ideoq; nec quãſi prolem viſionis poſſumus dicere voluntatem: quia erat ante viſionem: nec quãſi parentem: q; non ex volũtate. ſ. ex viſiõ coz; niſi formata 7 expreſſa eſt: ſi nem fortãſſe voluntatis 7 requie poſſum; reſcere dicere viſionem: ad hoc dũtaxat vnũ. ſ. videndũ coz; niſi. Neq; em̄ ppterea nihil aliud volet: q; videt aliquid qd; volebat.

De ſine volũtatis q; cognofcit ſi recta an praua cupiamus. **Capitulum. VI.**

Non itaq; omnino ipſa voluntas hominis cuius finis non eſt niſi beatitudo: ſ. ad hoc vnũ irez;. ſ. ſubiectuz; volũtas vidẽdi finem non habet niſi viſionẽ: ſiue id referat ad aliud: ſiue nõ referat. Si em̄ nõ refert ad aliud viſionẽ ſed tantum voluit vt videret: non eſt diſputandũ quõ õndãt finem voluntatis eſſe viſionẽz; manifeſtum eſt em̄. Si autẽ refert ad aliud: vult vtiq; aliud: nec iam videndi voluntas erit. Aut ſi videndi: non hoc videndi ſcilicet ſubiectũ ſed aliud tanq; ſi velit quicq; videre cicatricẽ: vt inde

Heu. 3.

occurrit voluntas
fieri vt q; ſenſus
nõ eſt acq; ali
ut ſines habent
volũtas q;
pntur vt am
anõm; ſepã
di ſines habent
dendũ bat
q; viſiõ acq;
vitiõ acq;
lũtas em̄ pba
obſiõ ex illa
ca volũtas
bãt ſenſẽ
occurrit volũ
ſenſus. cuius
tũ. Nece a
nec reſigatẽ
tũtũ; aut p
nũtũ volũ
alõndũ
lũpũtũ ag
ũ volũtãtũ
bãt qui hoc
tũtũ. Nece
cũtũ gradũ
eſtẽ longã
tũtũ quẽ dũ
lũtũ quẽ dũ
pedis eſtẽ
tũtũ quo p
placet vt in
tũtũ acq; ſe
dũtũ: ſed e
nũtũ tanq; p
cũtũ manũ
Nece trũ
erũtũ ſenſũ
tũtũ

Am
i
quid
ſenſus
lũm nõ eſt coz;
nũtũ ſenſus a
ſenſus vidẽde
manũtũ ſenſus
vitiõ dũtũ
gũtũ. Erũtũ
tũtũ a nõ
ũtũ ſenſus
cogitũtũ ex illa
in acq; cogitũ
ca ſenſus que

doceat vulnus fuisse. Aut si velit videre fenestram: ut p fenestraz videat transeūtes. Omnes iste atq; alie tales volūtaes: suos pprios fines habent qui referūtur ad finem illius volūtaris qua volumus beate viuere: et ad eā puenire vitam que non referat ad aliud: sed amanti p seipam sufficiat. Volūtas ergo vidēdi finem habet visionē et volūtas hanc rem vidēdi finē habet huius rei visionē. Volūtas itaq; vidēdi cicatricē: finē suū expetit: hoc est visionē cicatricis: et ad eā vltra nō p̄tinet. Voluntas em̄ pbandi vulnus fuisse alia volūtas est: quāuis ex illa religet: cui⁹ item finis est p̄batio vulneris. Et volūtas vidēdi fenestrā: finē habet fenestre visionē. Altera est em̄ q̄ ex ista necitur volūtas: p fenestram vidēdi transeūtes. cuius item finis est visio transeuntium. Recte autē sunt volūtaes omnes sibi met religate: si bona est illa quo cuncte referuntur: si autē praua est: prauae sunt oēs. Cōrectarū voluntatū cōnexio iter est quoddaz ascendentium ad beatitudinē: qd̄ certis velut passibus agitur. Pravaū autē atq; distortarū voluntatū implicatio: vinculū est q̄ alligabitur qui hoc agit: vt p̄iciatur i tenebras exterioriores. Beati q̄ qui factis et moribus cātant cāricū graduū: et v̄ his q̄ trahūt peccata: sic testem longam. Sic est autem requies voluntatis quē dicimus finem: si adhuc referē ad aliud: quē ad modū possumus dicere requiem pedis esse in ambulando: cū ponit v̄n ali⁹ imitatur: quo passibus p̄gitur. Si autē aliquid ita placet vt in eo cū aliqua delectatione voluntas acquiescat: nondū est tamen quo illd̄ tenditur: sed et hoc refertur ad aliud vt depute: non tanq̄ patria ciuis: sed tanq̄ refectio: vel etiam mansio viatoris.

De ea trinitate que iam non ex corpe neq; ex corpis sensu: sed de memoria nascitur cogitantis.

Capitulum VII.

Iam vero in alia trinitate interiore quidem q̄ est ista in sensibilib⁹ et sensibus: sed tñ que inde concepta ē: cū iam nō ex corpe sensus corpis: sed ex memoria formatur acies animi: cui⁹ in ip̄a memoria species inherit corpis qd̄ forinsecus sensimus: illam sp̄m que in memoria est quasi parentem dicimus eius que fit in phantasia cogitantis. Erat em̄ in memoria et priusq̄ cogitaretur a nobis sicut erat corpus in loco et priusq̄ sentiret vt visio fieret. Sed cum corpus cogitatur ex illa quā memoria tenet exprimit in acie cogitantis: et reminiscendo formatur ea species: que quasi proles est eius quā me-

moria tenet. Sed neq; illa vera parens: neq; ista vera proles ē. Acies quippe animi que formatur ex memoria cum recordando aliquid cogitamus: non ex ea specie procedit quam meminimus visa m: quandoquidem eoz meminisse non possemus nisi vidissemus. Acies autem animi que reminiscendo format: erat etiaz priusq̄ corpus quod meminimus videremus quantomagis priusq̄ id memorie m̄ daremus. Quis itaq; forma que fit in acie recordantis: ex ea fiet que inest memorie: ipsa tamen acies non inde existit: sed erat an̄ ista. Quis sequens autē ē vt si n̄ illa vera parens: nec ista va sit proles. Sed et illa q̄si parēs: et ista q̄si proles aliquid insinuat. Vñ interiora atq; veriora exercitati⁹ certiusq; videantur. Difficili⁹ iam plane discernitur: vtrum voluntas q̄ memorie copulat visionem: non sit alicuius eoz siue parens siue proles: et hāc discretionis difficultatem facit eiusdem nature atq; substantie paritas et equalitas. Neq; enim sicut foris facile discernebatur formatus sensus a se sibili corpore: et volūtas ab vtroq; propter nature diuersitatem que inest ab inuicem omnibus tribus: d̄ qua satis supra differuimus ita et hic potest. Quis em̄ hec trinitas d̄ qua nūc queritur forinsecus inuēta est animo: intus tamen agitur: et non est quicq; eius preter ipsius animi naturam. Quo igitur pacto demōstrari potest voluntatem: nec quasi parentem nec quasi prolem esse: siue corporee similitudinis que memoria continetur: siue eius que inde cum recordamur exprimitur: quando vtrūq; incogitādo ita copulat: vt tanq̄ vnus singulariter appareat: et discerni nisi ratione n̄ possit. Itq; illud primum videndum est: non esse posse voluntatem reminiscendi: nisi vltimum: vel aliquid rei eius quam reminisci volumus: in penetralibus memorie teneamus. Quod em̄ omni modo et omni ex parte oblitifuerimus: nec reminiscendi voluntas exortitur: q̄si quicquid recordari volumus: recordati iam sumus in memoria n̄sa esse vel fuisse. Verbi gr̄a. Si recordari volo quid heri cenauerim: aut recordatus iā sum cenasse me: aut si et hoc nondū certe circa ipsum tps aliqd̄ recordat⁹ sum: si nihil aliud ipm salte; hester num diē et eius eam prem qua cenari solet: et quid sit cenare. Nam si nihil tale aliqd̄ recordatus essem quid heri cenauerim: recordari velle non possem. Vñ intelligi pōt voluntatē reminiscendi ab his quidem reb⁹ q̄ memoria cōtinent: pcedere: adiunctis simul eis que in de per recordationem cernendo exprimunt.

Liber

id est ex copulatione rei cuiusdam quā recordati sumus: et visionis que inde facta est in acie cogitantis cū recordati sumus. Sed ipsa quae vtrūque copulat voluntas requirit et aliud quod si vicinū est atque cōtiguū recordanti. Tot igitur huius generis trinitates quae recordatōes quae nulla est earum ubi nō hec tria sunt: illud quod in memoria recordatū est etiā anteq̄ cogites: et illud quod fit in cogitatōe cū cernis: et voluntas vtrūque coniungens: et ex vtroque ac tertia seipsa vniū aliquid complet. An potius ita cognoscitur vna quedā in hoc genere trinitas: ut vniū aliquid generaliter dicamus quicquid corporalius specierum in memoria latet: et rursus vniū aliquid generalē visionem animi talia recordatis atque cogitatis: quorum duorum copulationi tertia coniungitur copulatrix voluntas: ut sit hoc totum vniū quiddam ex quibusdam tribus

De multiplicationibus trinitatum que ex recordatione patiuntur

Capitulum VIII

Ad quoniam non potest acies animi simul omnia que memoria tenet vno aspectu cōtueri: alternant vicissim cedendo: ac succedendo trinitates cogitationum: atque ita fit ista innumerabiliter numerosissima trinitas: nec tamen infinita si numerus in memoria recordatarum rerum excedat. Ex quo enim cepit vniū quisque sentire corpora quolibet corporis sensu etiam si posset adiungere que oblitus est: certus ac determinatus profecto numerus foret: quāuis innumerabilis. Dicimus enim innumerabilia nō solū infinita: sed etiā que ita finita sunt ut facultatē numerantis excedant. Sed hinc aduertri aliquāto manifestius potest: aliud esse quod reconditū memoria tenet et aliud quod in cogitatione recordatis exprimit: quous cū sit vtriusque copulatio: vniū idēque videatur: quare meminisse nō possumus corporum species: nisi tot quae sensimus: et quae sensimus et sicut sensimus: ex corporis enim sensu eas in memoriā cōbibit animus. Visiones tamen ille cogitatum ex his quidem rebus que sunt in memoria: sed tamen innumerabiliter atque omnino infinite multiplicans atque varian. Vniū quippe solem meminisse: quare sicuti est vnum vidi. Si voluero autem duos cogito vel tres: vel quod quae volo: sed ex eadē memoria qua vnus meminisse: formatur acies multos cogitantis: et tamen meminisse quod vidi: si enim maiorem vel minorem meminisse quod vidi: iam non meminisse quod vidi: et ideo nec meminisse. Quia vero meminisse tantū meminisse quod vidi: vel maiorem tamen pro voluntate cogito: vel minorem et ita meminisse ut vidi. Cogito autem sicut volo currentem et ubi volo stantem: vnde volo et quo

volo venientem. Quadrū etiam mihi cogitare in promptu est: cū meminerim rotundū et cuiuslibet coloris: cum solē viridē nunquam viderim: et ideo nō meminerim. Atque ut solē: ita cetera. He autem rex fore: quoniam corporales atque sensibiles sunt: erat quod dē animus cū eas opinatur eo modo foris eē quod intus cogitat: vel cū iam interierit foris et adhuc in memoria retinens: vel cū aliter etiam quod meminisse: nō recordandi fide sed cogitandi varietate formatur. Quae sepiissime credam etiam vna narrabitur: quae ipsi sensibus preceperunt. Que cū in ipso auditu quoniam narrant cogitam: nō videtur ad memoriā retorqueri acies visionis cogitatum: neque enim a nobis recordabitur: sed alio narrante cogitam: atque illa trinitas nō habet videtur experiri: quae fit cū species in memoria latens et visio recordatis tertia voluntate copulans. Nō enim quod latebat in memoria mea: sed quod audio cogito cū aliquid quod mihi narrat. Nō ipsas voces loquens dico: ne quisque putet in illa me exisse trinitatē quae foris in sensibilibus et in sensibus agit: sed eas cogito corporum species: quae narrans vobis sonis significat: quae vtrique nō reminiscens: sed audiens cogito. Et si diligenter considerem: nec tunc excedit memoria modus. Neque enim vel intelligere possem narrante: si ea quae dicit: et si preterea tunc primum audire: non tamen generaliter singula meminisse. Qui enim mihi narret (vbi gratia) aliquē montē silua exutum: oleis indutum: ei narrat quae meminerim species et montium et siluarum et olearum: quae si oblitus es: quod diceret omnino nescire: et ideo narrat quod illa cogitare non possem. Ita sit ut omnia quae corporalia cogitat siue ipse aliquid fingat siue audiat: aut legat: vel preterita narrante: vel futura pronunciantē: ad memoriā suā recurrat: et ibi repiat modum atque mensuram omnium formarum quae cogitas intuetur. Nā neque colorē quē nūquam vidit: neque figurā corporis: nec sonum quē nūquam audiuit: nec saporem quē nunquam gustauit: nec odorē quē nūquam olfecit: nec ullam preteritā corporis quā nūquam sensit preteritā omnino cogitare. Ac si prope nemo aliquid corporale cogitat nisi quod sensit: quare nō meminit corporale aliquid nisi quod sensit: sicut in corporibus sentiendi: sic in memoria est cogitandi modus. Sensus enim accipit speciem ab eo corpore quod sentimus: et a sensu memoria: a memoria vero acies cogitantis. Voluntas porro sicut adiungit sensui corpori: sic memoriā sensui: sic cogitanti acies memoriē. Que autem conciliat ista atque coniungit: ipsa etiam distinguit: ac separat in voluntas. Se a sentiendis corporibus motu corporis separat corporis sensus: ne aliquid sentiam: aut ut sentire desinam vel ut in oculos ab eo quod videtur nolumus aut in auribus claudimus: si aures a sonis: sic nares ab

odoribus. Ita etiā vel os claudendo: vel ali-
quid ex ore respuendo a saporib⁹ auersamur
In tactu quoq³ vel subtrahimus corp⁹ ne tā-
gam⁹ qd nolumus: vel si iā tangam⁹: abijcim⁹
aut repellim⁹. Ita motu corpis agit volūtas:
ne sensus corpis rebus sensibilib⁹ copuletur.
Et agit hoc q̄tū pōt. Nam cū in hac actōe p-
pter cōditionē seruilis mortalitatis difficulta-
tē patit⁹: cruciatus est cōsequēs. vt voluntati
nihil reliq³ fiat nisi tolerātia. Memoriam vero a
sensu voluntas auertit: cū in aliud intenta si
ei finit inherere p̄sentia. Quod animaduer-
tere facile est cū sepe coram loquentē nobis
aliquē aliud cogitando nō audisse nobis vi-
demur: falsum est aut. Audiuim⁹ em̄ sed non
meminim⁹: subinde pauiū sensum labenti-
bus vocib⁹: alienato nutu volūtatib⁹: p quem
solēt insigi memorie: veri⁹ itaq³ dixerim⁹ cuz
tale aliqd accidit: nō meminim⁹: quā n on au-
dimus. Nā et legentib⁹ cuenit et mihi se pissi-
me: vt plecta pagina vel epla nesciā qd lege-
rim: et repetā. In aliud q̄ppe intento nutu vo-
luntatis: nō sic ē adhibita mēoria sensui cor-
poris: quō ipse sensus adhibet⁹ ē lris ita et ābu-
lātes intenta in aliud volūtate nesciūt q̄ trā-
sierint: qd si nō vidissent nō ambulassent: aut
maiore intentōe palpādo ambulassent: p̄ser-
tim si p̄ incognita p̄gerēt: sed qz facile ambu-
lauerūt: vtiq³ viderūt. Quia vō nō sicut sen-
sus oculoꝝ locis q̄cūq³ p̄gebant: ita ipi sensui
memoria iungebat⁹: nullo mō id qd viderunt
etiā recentissimū meminisse potuerūt. Nam
porro ab eo qd in memoria ē animi acie velle
auertere: nihil est aliud q̄ nō inde cogitare.
In quolibet genere trinitatū volūtas
nec parēs inuentā esse nec ples

Capitulum. IX.

Hac igit distributōe cuz incipim⁹
a specie corpis: et puenimus vsq³ ad
speciē que fit in intuitu cogitātis: q̄t-
tuor species repiunt quasi gradatim nate al-
tera ex altera. Scda de prima: tertia de scda
q̄rta de tertia. A specie q̄ppe corpis qd cernit⁹
exorūt: ea q̄ fit in sensu cernētis: et ab hac ea q̄
fit in memoria: et ab ea q̄ fit in acie cogitātis.
Quapropter volūtas quasi parētē cū pleter
copulat. p̄rio speciē corpis cū ea quā gignit
in corpis sensu. Et ipam rursus cū ea q̄ fit ex
illa i memoria. Itq³ istā q̄ tertio cū ea q̄ ex il-
la parit in cogitantis intuitu: sed media co-
pula q̄ secunda est: cum sit vicinior non tā si-
milis est prime q̄ tertia. vissiones em̄ due sunt
vna sentientis: altera cogitantis. Ut autem
possit esse visio cogitantis: ideo fit in memo-

ria. De vissione sentientis simile aliquid: quo
se ita conuertat in cogitando acies animi: si-
cut se in cernendo conuertit ad corpus acies
oculorum propterea duas in hoc genere tri-
nitates volui cōmendare: vna cum visio sen-
tientis formatur ex corpore: aliam cum visio
cogitantis formatur ex memoria. Et etiam
vero volui: quia ibi non solet visio dici: cū me-
morie cōmendat forma: que fit in sensu cernē-
tis. Vbiq³ tñ voluntas non apparet nisi copu-
latrix quasi parentis et prolis. Et ideo vnde
cūq³ p̄cedat: nec parēs nec ples dici potest.
Facile fit cogitanti fingere sibi has spe-
cies quas non vidit ex earum recordatione
quas vidit.

Capitulum. X.

Em̄ si non meminimus nisi qd sen-
simus: neq³ cogitamus nisi qd me-
minimus: cur plerūq³ falsa cogita-
mus cum ea que sensimus: nō vtiq³ falso me-
minerimus: nisi qz voluntas illa quam coniu-
ctricē ac separatricē huiuscemodi rerum iāz
q̄tum potui demonstrare curauit: formādam
cogitantis aciem pre condita memorie ducit
vt libitū ē: et ad cogitāda ea q̄ nō meminim⁹ ex his
q̄ meminimus aliud hīc: aliud idē: vt sumat et i-
pellit: q̄ in vna vissionē coeūtia faciūt aliquid
qd ideo falsum dicat⁹: qz vel nō est foris in re-
rū corporearum natura: vñ non de memoria vi-
detur expressum cū tale nihil nos sensisse me-
minimus. Quis em̄ vidit cygnum nigrū: et p-
pterea nemo meminit cogitare tñ quis nō po-
test. Facile est em̄ illā figurā quaz vidēdo co-
gnouimus nigro colore p̄fundere: quē nihil-
ominus in alijs corpibus vidim⁹. Et qz vtrūq³
q̄ sensimus: vtrūq³ meminimus. Nec autē qz
drupe dem memini quia non vidi. Sed fanta-
siam talem facillime intueor duz alicui forme
volatili qualem vidi adiungo alios duos pe-
des: quales itidem vidi. Quapropter duz cō-
iuncta cogitamus que sigillatim sensa memi-
nimus videmur nō id quod meminimus co-
gitare: cum id agamus moderante memoria
vnde sumim⁹ omnia que multipliciter ac va-
rie pro nostra voluntate componimus. Nāz
neq³ ipsas magnitudines corporum quas nū-
q̄ vidimus sine opere memorie cogitamus.
Quia enim spacij solet occupare per magni-
tudinem mundi noster obtutus: in tantuz ex-
tendimus quaslibet corporum moles: cū eas
maximas cogitamus. Et ratio quidem pere-
git in ampliora: sed phantasia non sequitur.
Quippe cum infinitatem q̄ numeri ratio re-
nunciet: quaz nulla visio corporalia cogitan-
tis apprehēdit. Eadē rō docet minutissima eti

Liber

am corpuscula infinite diuidi: cū tamē ad eas tenuitates vel minutias peruentū fuerit q̄s vītas meminim⁹ exiliores minutioresq; phātasias iam nō possum⁹ intueri: q̄uis rō nō desinat p̄sequi ac diuidere. Ita nulla corpalia nisi aut ea que meminimus aut ex his que meminimus cogitamus.

De mensura et numero et pondere quorū similitudo fit in memoria et visione et voluntate.

Capitulum XI.

Ed qz numerose cogitari p̄nt que si gillatim sunt imp̄ssa memorie: videtur ad memoriā mēsurā: ad visionē vero nūerus p̄tinere. Quia lz innūcrabil sit multiplicitas taliū visionū: singulis tñ in memoria p̄scriptus est intrāgressibilis modus. Mēsurā igit in memoria: in visioib⁹ numer⁹ apparet: sicut in ip̄is corpibus visibilib⁹ mēsurā que dā est: cui numerosissime coaptat sensus videntū: et ex vno visibili multoz cernentiū format aspect⁹: ita vt etiā vn⁹ p̄pter duoz rū oculoꝝ numer⁹ plerūq; vnā rem geminatā specie videat: sicut sup̄ docuim⁹. In his ḡ rebus vñ visiones expr̄imunt q̄dā mensurā. In ip̄is aut̄ visionib⁹ numer⁹. Volūtas vero q̄ ista p̄iungit et ordinat: et quadā vnitāte copulat: nec sentiēdi aut cogitādi appetitū nisi in his rebus vñ visiones format acq̄esces collocat ponderi similis ē. Quapropter hec tria mensurā: numer⁹ pond⁹ etiā in ceteris oibus reb⁹ animaduertēda p̄libauerim. Nūc interi volūtatē copulatricē rei visibilis atq; visiois q̄si pentis et plis: siue in sentiēdo siue in cogitādo: nec parentē nec plē dici posse: quōd valui et quib⁹ valui demōstrāui. Cū r̄ps admonet hāc eandē trinitatē in interiorē hoīe req̄re: atq; ab isto d̄ quo tādiu locut⁹ sum aīali atq; carnali q̄ exterior: d̄: introitus tendē. Cū speram⁹ inuenire nos posse fm trinitatē imaginē dei conat⁹ n̄os illo ip̄o adiuuāte quem omnia: sicut res ip̄e indicat: ita etiā sctā scriptura in mēsurā et numero et pondere disposuisse restatur.

Explicit liber vndecimus

Incipiunt capitula libri duodecimi.

- i Quid sit q̄ etiā in aīo n̄ro intelligendū sit ad exteriorē hoīem pertinere.
- ii Corpales sensus cōes nobis esse cū pecorib⁹: sed p̄p̄iū esse hoīs de his q̄ sensu corporis cōprehendit secundum eternas iudicare rationes.
- iii Actiones corporales ita demum esse re-

ctas si eis regendis mentis intellectuale p̄fuerit

- iiii Quid intersit inter illud quo mens inclinatur ad temporalia et illud quo contemplatur eterna.
- v De opinione eorum qui coniugio masculi et femine et eorum proli diuinā comparant trinitatem.
- vi De homo non ad vniū in trinitate persone sed ad totius trinitatis imaginem sit creatus.
- vii De eo qd̄ ap̄ls dicit virū esse imaginem dei: mulierē aut̄ gloriā viri
- viii Quibus p̄gressibus mens corporalium vsu et imagine delectata: ab eternorum contemplatione deficiat.
- ix De perniciose relicto cōmuni bono: priuata querantur.
- x Que sit humana temptatio: et qd̄ p̄ctm̄ extra corpus habeat
- xi Quib⁹ demutatōib⁹ hō ab imagine dei in similitudinē pecoris delabatur
- xii De cōpabilis sit primoz hoīm p̄uariatione mens q̄ ad amorē t̄paliū sensu est tracta corporeo.
- xiii De eoz snia qui in vno hoīe mentē in persona viri: sensuz aut̄ corpis in persona mulieris accipiendū esse dixerunt.
- xiiii In que officia proprie sapientia et scientia dei dantur.
- xv De opinione platonis qua credidit aīa aliā vitam priusq; corporibus induerentur habuisse.

Aurelij augustini ep̄scopi de trinitate liber duodecimus incipit.

Quid sit q̄ etiā in aīo n̄ro intelligendū sit ad exteriorē hoīem pertinere. Ca. i.

Nunc videamus vbi sit quasi quoddam hominis exterioris ineriorisq; confinium. Quicquid enim habemus in animo commune cum pecore recte adhuc dicitur ad exteriorē hominem pertinere. Non enim solū corpus homo exterior: deputabitur: sed adiuncta quadam vita sua qua compages corporis et oēs sensus vigent: quibus instructus est ad exteriora sentienda. Quorum sensorum imagines infixę in memoria cum recordando reuisuntur: res adhuc agit ad exteriorē hominem pertinens. Atq; in his omnibus non distamus a pecore: nisi q̄ figura corporis non proni sed erecti sumus. Quia in re admonet

